



ProTed

Senter for fremragende
lærerutdanning

0

Årsrapport for tilskuddsperioden 2013-2014



UiT / NORGES ARKTISKE
UNIVERSITET



UiO
Universitetet i Oslo



Senter for
fremragende
utdanning

Sammendrag

Årsrapporten viser et senter med høy aktivitet og god framdrift. Det er ingen vesentlige avvik fra planene som ligger til grunn for søknaden. I punktform kan senterets virksomhet i 2013 oppsummeres slik:

- ProTed har ca 20 tiltak og prosjekter (fra helt nyopprettede til de som har hatt 1,5 års virketid) som til sammen begynner å gi oss systematisk kunnskap hvordan de integrerte lærerutdanningene kan utvikles
- Vi har arbeidet med konsolidering ved institusjonene gjennom utvikling av teoretisk rammeverk for senterets virksomhet, og styrking av gruppene innen hvert utviklingsområde
- Det er etablert et nettverk av samarbeidspartnere nasjonalt og internasjonalt
- Vi har drevet utstrakt utadrettet virksomhet i form av seminarer, nasjonal konferanse, og omfattende deltakelse i relevante fora på den nasjonale arenaen
- Vi er godt i gang med forberedende arbeid til antologi, og utvikling av rammeverk for beskrivelse og analyse av prosjekter som skal presenteres
- ProTed har flere publikasjoner og notater (se nettsider)
- Vi har ferdigstilt tre videoproduksjoner, og flere er under arbeid
- ProTed har fra 1.10.2013 en PostDoc (Ulrikke Rindal) som ved siden av sitt prosjekt (se nedenfor) bruker en del av pliktarbeidet (10%) til arbeid med antologi samt oversette nettsider til engelsk
- Nettsidene er utviklet i takt med progresjonen i arbeidet

I teksten er det lagt inn lenker til relevante utdypninger, eksempler, og publikasjoner som finnes på ProTeds nettsider.

Visjon/mål

Senterets bærende idé er å utnytte universitetenes samlede kompetanse i utformingen av en fremtidsrettet og kunnskapsbasert lærerutdanning i et femårig integrert studieløp. Gjennom ProTed vil UiO og UiT utnytte sin forskningsstyrke og brede kontakt med praksisfeltet til å videreutvikle lærerutdanningen. Denne videreutviklingen innebærer å realisere utdanning av innovative, fremtidsrettede og internasjonalt orienterte lærere.

Senteret skal utvikle en profesjonsutdanning som gir lærerstudentene nødvendige redskaper og kompetanse for et flerkulturelt og teknologirikt kunnskapssamfunn. For å nå dette målet skal senteret arbeide systematisk for å:

- videreutvikle samarbeidsformer med praksisfeltet, basert på universitetsskolemodellen.
- gjennomføre systematiske eksperimenter i undervisning, læring og veiledning.
- bidra til å bygge en kunnskapsbase om hva som utgjør fremragende lærerutdanning.

Arbeidet skal foregå i nært samarbeid med studenter, praksisfelt og forskningsmiljøer.

Hovedmålet for senteret er å utvikle integrerte lærerutdanninger. Med integrasjon mener vi et helhetlig studiedesign som forener vitenskapsfag, profesjonsfag, undervisningsfag, teori og praksis.

Arbeidet innenfor de fem utviklingsområdene i senteret støtter på ulike måter opp under hovedmålet og gjenspeiler våre prioriteringer og strategier.

I 2013 har ProTed forholdt seg tett opp til opprinnelig visjon og mål, men videreutviklet og konkretisert dem gjennom et systematisk fokus på integrasjon av vitenskapsfag og undervisningsfag (i skolen), teori, praksis og profesjonsfag, samt en FoU-basert tilnærming til og gjennomføring av lærerutdanningene.

Organisering

ProTed er et kunnskapscenter for fremragende utdanning ved UiT og UiO. I utviklingen av ProTed vil de to universitetene fungere som likeverdige parter. Universitetenes samlede kompetanse skal tas i bruk, og partene skal søke å involvere de fremste miljøene nasjonalt og internasjonalt for å utvikle lærerutdanning og forskning knyttet til lærerutdanning ved begge institusjonene. Den faglige ledelsen av senteret skal ivaretas av en felles senterledelse, hvor UiT og UiO skal ha hver sin senterleder.

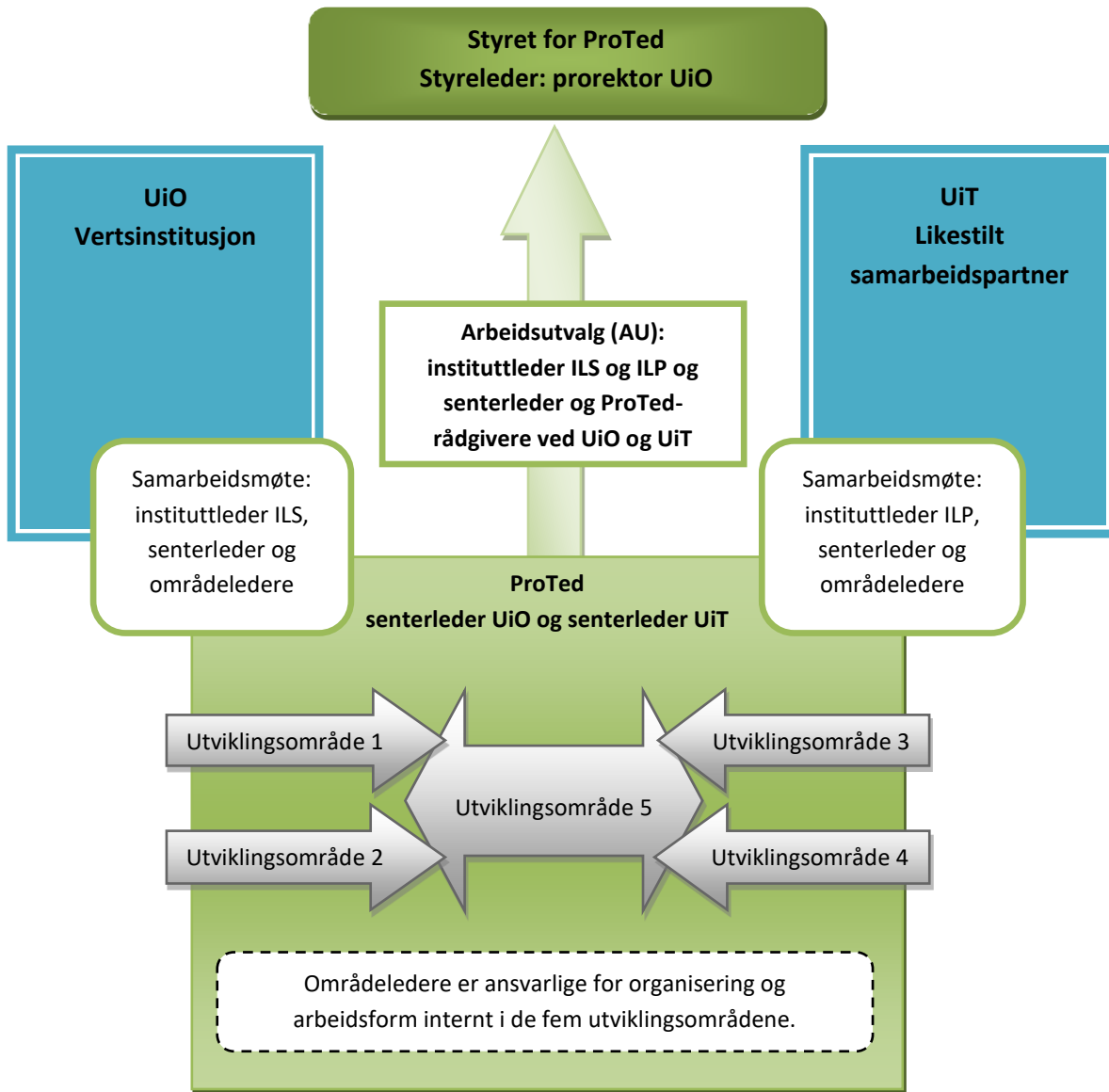
UiO er overfor NOKUT vertsinstitusjon med ansvar for at forpliktelsene i hht avtale av 5. januar 2012 mellom NOKUT og UiO om etablering og drift av ProTed. Samarbeidet mellom institusjonene UiT og UiO er regulert gjennom en konsortieavtale.

Senteret har et styre med representasjon på ledelsesnivå fra begge parter. UiO oppnevner fem medlemmer til styret og UiT oppnevner fire medlemmer. Styret har rapporteringsansvar overfor universitetsstyrene ved UiO og UiT.

ProTed fungerer som en cluster- eller nettverksorganisasjon hvor vi knytter til oss og samarbeider med andre organisasjoner, forskningsmiljøer, universitets- og partnerskoler og internasjonale partnere og miljøer. Akademia preges av høy gjennomstrømmning av arbeidskraft, noe som også har betydning for ProTed. Det ligger ingen dramatik i dette, men gjør at arbeidet med å til enhver tid ha kvalifiserte personer i alle funksjoner til et krevende arbeid. I den forbindelse er det viktig å peke på at både senterledelse og lederne for ILS og ILP deltar aktivt innenfor områder der det periodevis kan være behov for forsterket innsats (ref. oversikt over utviklingsområdene nedenfor). I den forbindelse er det viktig å peke på at ProTeds arbeidsutvalg, dvs ledelsen samt de to instituttlederne, har vist seg å bli viktigere jo mer vi nå ikke bare utvikler planer og modeller, men aktivt søker å implementere tiltak i de studiene vi tilbyr.

Organisasjonskart

Under følger ProTeds organisasjonskart. Styret for ProTed rapporterer til universitetsstyrene ved UiT og UiO.



Styret for ProTed

ProTeds styre har gjennomført tre møter i 2013, hvorav to i Tromsø og ett i Oslo.

Styret sammensetning frem til 01.08.2013

Inga Bostad
Britt-Vigdis Ekeli
Rita Hvistendal
Sonni Olsen
Eli Ottesen
Hans Kristian Hernes
Asbjørn Rogna Bråten

Styreleder og prorektor ved UiO
Prorektor for utdanning UiT
Instituttleder ILS ved UiO
Instituttleder ILP ved UiT
Representant for programrådet for lærerutdanning ved UiO
Prodekan ved HSL-fakultetet ved UiT
Studentrepresentant UiO

Vegard Dørum
Doris Jorde

Studentrepresentant UiT
Leder for Naturfagsenteret ved UiO

Styret sammensetning fra 01.08.2013

Ruth Vatvedt Fjeld
Wenche Jakobsen
Rita Hvistendahl
Odd Arne Thunberg
Eli Ottesen
Sonni Olsen
Kristin Bjørnstad
Vegard Dørum
Doris Jorde

Styreleder og prorektor ved UiO
Prorektor for utdanning UiT
Instituttleder ILS ved UiO
Instituttleder ILP ved UiT
Representant for UV-fakultetet ved UiO
Dekan ved HSL-fakultetet ved UiT
Studentrepresentant UiO
Studentrepresentant UiT
Leder for Naturfagsenteret ved UiO

ProTeds arbeidsutvalg

ProTeds arbeidsutvalg har møttes jevnlig gjennom året, både i fysiske møter og ved bruk av videoteknologi. Sammensetningen av arbeidsutvalget har for perioden vært følgende:

Andreas Lund
Rachel Jakhelln
Rita Hvistendahl
Sonni Olsen/Odd Arne Thunberg
Tone Malmstedt Eriksen
Gørill Warvik Vedeler

Senterleder UiO
Senterleder UiT
Instituttleder ILS ved UiO
Instituttleder ILP ved UiT (skifte pr 01.08.13)
Seniorrådgiver ILS ved UiO
Rådgiver ILP ved UiT

Utviklingsområdene

ProTeds fem prioriterte utviklingsområder gjenspeiler prioriteringer og strategier som støtter opp under senterets hovedmål. Hvert utviklingsområde er forankret i begge fagmiljøene, både ved ILP/UiT og ILS/UiO. Dette kommer til uttrykk både gjennom direkte samarbeid om enkelttiltak innenfor de fem områdene og komplementaritet der de enkelte miljøers fortrinn blir gjensidig konstituerende for helheten i arbeidet, for eksempel der UiTs ekspertise innenfor aksjonsforskning og aksjonslæring møter UiOs ekspertise innenfor sosiokulturelle og aktivitetsteoretiske tilnærminger til FoU-basert lærerutdanning. De fem områdene bidrar til kunnskapsutveksling og faglige synergier mellom de to miljøene.

Det er som nevnt mange ansatte involvert i utviklingsområdenes tallrike aktiviteter, men følgende personer har i 2013 vært områdeledere og co-ledere:

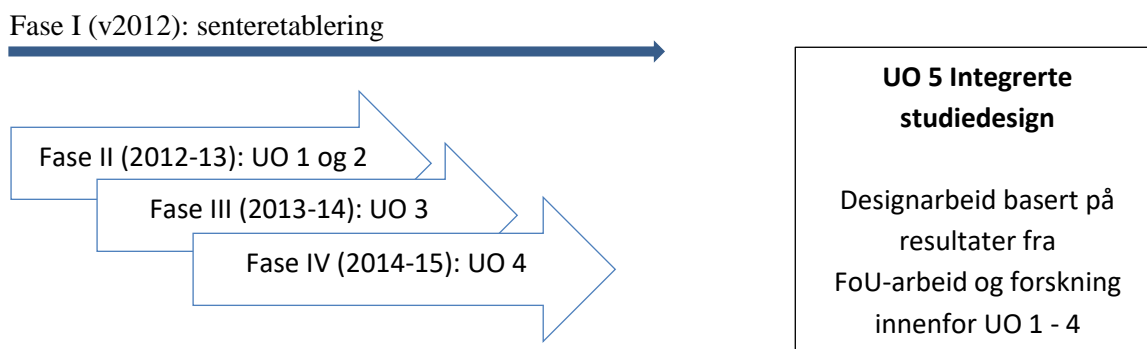
Utviklingsområdene	ILP/UiT	ILS/UiO
1 Undervisning i fag	Co-leder Hilde Sollid (til 01.08.2013)	Områdeleder Frøydis Hertzberg
2 Universitetsskoler og profesjonell praksis	Områdeleder Rachel Jakhelln/ Karin Rørnes (bytte 01.08.13)	Co-leder Tove Hunskaar

3 Digitale læringsomgivelser	Co-leder Lisbet Rønningsbakk	Områdeleder Kirsti Engelian
4 Kompetanseutvikling for studieledelse	Områdeleder Torbjørn Lund	Co-leder kommer i 2014
5 Integrerte studiedesign	Co-leder Rachel Jakhelln	Områdeleder Jon Magne Vestøl

Faglige aktiviteter og resultater

Senterets virksomhet er som nevnt organisert i fem utviklingsområder som skal bidra til utvikling av forskningsbasert kunnskap om integrerte studiedesign. Arbeidet innenfor de fem utviklingsområdene i senteret støtter på ulike måter opp om hovedmålet og gjenspeiler senterets prioriteringer og strategier.

Virksomheten utvikles gradvis gjennom tildelingsperioden gjennom fire hovedfaser. Dette er imidlertid ikke strengt sekvensielt, men mer syklisk og med en del tidsmessig overlapping mellom fasene. Følgende modell for fasene i sentervirksomheten ble skissert i tilleggskildet til søknaden til NOKUT:



ProTeds virksomhet for 2013 bekrefter at senteret er i takt med skissert fremdriftsplan. Under følger en oppsummering fra utviklingsområdene. For å være kort og konsis, har framstillingen som følger bare 1) kort om utviklingen og potensialet, 2) liste over prosjekter (detaljer kan framskaffes for alle), 3) bidrag fra området.

Utviklingsområde 1 Undervisning i fag

Utviklingsområdet "Undervisning i fag" skal utforske og videreutvikle god faglig og fagdidaktisk undervisning i lærerutdanningsprogrammene, i nært samarbeid med universitetenes fagmiljøer. Prosjektene innen området tar sikte på å fremme integrasjon mellom vitenskapsfagene og anvendelsen av disse i lærerprofesjonen og følgelig høyne studiekvaliteten i lærerutdanningene. ProTed har lagt vekt på å etablere prosjekter innenfor bredden av fag som undervises i skolen, matematikk, naturfag, fremmedspråk, historie og norsk. Enkelte tiltak retter seg også mot å utvikle grunnleggende ferdigheter på tvers av fag. Veksten av tiltak er stor, og vi får stadig henvendelser fra miljøer som har ideer og prosjekter som er relevante for dette området. Spørsmål knyttet til prioritering ut fra muligheter for finansieringsstøtte har blitt aktualisert ved utgangen av 2013.

I 2013 har utviklingsområde 1 hatt følgende 8 prosjekter:

1. *Forbedring av fagkurs i matematikk i UiOs lektorprogram (UiO)*
Det er etablert en egen seminargruppe for LeP-studentene (men som er åpen for alle), der deltakerne får i oppdrag å lage muntlige presentasjoner av faglige emner.
2. *Det flerspråklige klasserommet – undervisning for toleranse (UiT)*
Ny gjennomkjøring på BA-nivå studieåret 2013-2014.
3. *Masteremne i Språkholdninger (ILN/UiO)*
Første gjennomføring våren 2013 involverte to samlinger med Hilde Sollid (UiT) som gjesteforeleser.
4. *Å involvere studentene i forskningsarbeid (UiT)*
Ny runde studieåret 2013-2014, med fortsettelse inn i BA- og muligens MA-oppgave. Ønske om å følge FoU-utviklingen til studentene gjennom hele det femårige løpet.
5. *RELEKVANT – Begrepsutvikling og erkjennelse i relativitetsteori og kvantefysikk (MN/UiO)*
Utvikling av nye emner for programfag fysikk på VgS; i neste omgang vurdering av mulige endringer i UiOs fysikkundervisning. De første modulene prøves ut i noen klasser ved tre universitetsskoler i løpet av skoleåret 2013 - 2014.
6. *Dramapedagogiske metoder i matematikkundervisningen (UiT)*
Planleggingsfase, som involverer samarbeid med dramaseksjonen ved Høgskolen i Nesna.
7. *Styrking av muntlige ferdigheter i fremmedspråkene (ILOS/UiO)*
Utviklet virtuelle samtalerom for fagene engelsk, tysk og spansk, pluss videreutvikling av digitalt program spesielt for spansk. Pilot gjennomført, evalueres i begynnelsen av 2014.
8. *Masteremne i historieformidling (IAKH/UiO)*
Utviklet e-publikasjoner av de beste kronikkene.

Utviklingsområde 1 har kommet langt i å utvikle modeller for å integrere vitenskapsfag med skolefag, samt bidra til innovative «didaktiseringer» av vitenskapsfagene. Dette er et helt sentralt mål for ProTed. Vi vet at nye lærere har vanskeligheter med å formidle til dels abstrakte eller komplekse fag og fagkomponenter i en form som elevene umiddelbart forstår. Vi ser nå hvordan disse prosjektene gir til sammen direkte inntak til å fornye metodikk innenfor og tilnærming til vitenskapsfagene i lærerutdanningen. Det er også viktig å peke på at på dette feltet er UiT og UiO forskjellige: UiT med 1-7 og 5-10 har vitenskapsfaget direkte koblet på sin mastergradsutdanning for grunnskolelærere. På UiO tilbys vitenskapsfagene av andre fakultet. Dette betyr at området bruker komplementære fortrinn fra begge studiemodellene for å knytte an til en FoU-basert utdanning. Område 1 forventes å levere tre bidrag til antologien planlagt publisert i 2015. En institusjonell samarbeidspartner for ProTed ved UiO er den tverrfakultære forskningssatsingen KiS – Kunnskap i skolen, se <http://www.uio.no/forskning/tverrfak/kis/>

Utviklingsområde 2 Universitetsskoler og profesjonell praksis

Utviklingsområdet “Universitetsskoler og profesjonell praksis” skal også skape innhold i begrepet *integrasjon*, men med særlig vekt på teori/praksis dimensjonen i lærerutdanningen. Målet med utviklingsområdet er å utvikle bærekraftige koblinger, forstått som dialogsystemer, både internt i skole og lærerutdanning og mellom de to læringsarenaene. Dette er i tråd med et sterkt internasjonalt fokus på nye samarbeidsformer mellom høyere utdanning og profesjonsutdanningenes praksis.

Utviklingsområde 2 skal også sette fokus på veiledning, forstått som praksisoppfølging. Dette for å konkretisere overordnet målsetting. Det er derfor et vesentlig delmål å utvikle gode systemer for praksisoppfølging. For ytterligere informasjon om universitetsskolene se:

- Webside universitetsskoleprosjektet ved UiT:
http://uit.no/ansatte/organisasjon/artikkel?p_document_id=342555&p_dimension_id=88155&p_menu=182028
- Webside universitetsskoleprosjektet ved UiO:
<http://www.uv.uio.no/ils/forskning/prosjekter/universitetsskoleprosjektet/>

Prosjektene innenfor utviklingsområdet "Universitetsskoler og profesjonell praksis" er som følger:

1. *Videreutvikling av universitetsskoler som konsept for praksissamarbeid i lærerutdanning* (UiT og UiO)
Ved ILP/UiT ble det høsten 2013 etablert en ressursgruppe med representanter fra universitetsskolene i Tromsø, ILP ved UiT og ILS ved UiO. Det jobbes med en film som beskriver dette arbeidet.
2. *Bachelor-året i IMA-LU* (UiT)
BA-oppgaven, som et FoU-basert eksamensarbeid, er fundamentert på aksjonslæring og utviklet innenfor rammen av universitetsskolesamarbeidet i Tromsø. I 2013 gjennomførte 66 studenter sine bachelor-prosjekter. Prosjektene ble presentert på en faglig posterutstilling under studentenes formidlingsdag i mai 2013. Det var første kullet på det nye mastergradsprogrammet for grunnskolelærere som våren 2013 avsluttet år tre i utdanningen. Det er utviklet et BA-hefte som beskriver dette arbeidet.
3. *Dialogseminar som metode i utvikling av praksissamarbeid* (UiT og UiO)
Videreutvikling av dialogseminar som innovasjonsverktøy i utdanningene i Tromsø og Oslo. Det er utviklet en brosjyre som beskriver konseptet slik det fungerer ved ILP og en film som beskriver metoden anvendt ved ILS.
4. *FoU-prosjekter i universitetsskolene* (UiT)
Det er utarbeidet en oversikt over FoU-prosjekter som kan være et grunnlag for å systematisere hvilke arbeider som svarer på utviklingsområdets overordnede målsetting. Eksempler på prosjekter:
 - a. *Prosjekt fokuselev*. 2. året i Piloten er det igangsatt et prosjekt som både er tverrfaglig og praksisintegrerende. UO2 følger prosjektet nært og har lagt til rette for at det skal presenteres for praksislærere og faglærere i forbindelse med ILPs kompetanseuker februar 2014.
 - b. *Prosjekt Lærernes yrkesetiske plattform*. Et prosjekt knyttet til veiledning i praksis som tar i bruk lærernes nylig vedtatte yrkesetiske plattform. Dette arbeidet vil bli dokumentert gjennom en artikkel på oppdrag fra Utdanningsforbundet.
5. *Utvikling av konsept for kompetanseuker for ansatte og praksislærere* (UiT)
Kompetanseukene gjennomføres uke 7-8 2014 og er en nyskaping som har vært under utvikling denne høsten. Universitetsskolenes praksislærere inviteres inn på campus, hvor deltakere fra det nasjonale prosjektet Skolebasert utdanning (SKU) deler sine erfaringer. I tillegg inviteres nasjonale kunnskapsentre inn som del av denne fellesskoleringen. Målet er at disse ukene skal bli en årlig og forutsigbar arena for et felles kompetanseløft for praksis- og universitetslærere.
6. *Praksisseminarer for universitetslærere og praksislærere* (UiT og UiO)
Seminaret belyser forhold ved praksis og profesjonsutvikling. De første praksisseminarene ble avviklet våren 2013.
7. *Asker vgs som skriveskole* (UiO)
Et samarbeid som involverer lærerstudentenes egen skriftlige produksjoner i samarbeid med skolens fokus på skriving i alle fag.

Konseptet med universitetsskoler er krevende, i den forstand at det alltid vil være mange involverte, og det kan lett oppstå forventninger fra skolene som kan være vanskelige å innfri. Samtidig gir universitetsskolene ProTed muligheter for pilotering og innhenting av erfaringsbasert kunnskap som har vært vanskelig med bare «tradisjonelle» praksisskoler. Konseptet omfattes med betydelig interesse, hvor både Universitetet i Agder og Universitetet i Bergen vurderer å opprette lignende modeller. Gjennom ProTed er modellen under stadig utvikling, og et økende antall skoler trekkes inn i ulike

prosjekter og tiltak. Det er imidlertid viktig å skille mellom instituttene ansvar for selve driften av modellen og ProTeds bidrag til å utvikle selve konseptet og dets betydning for lærerutdanningene.

Utviklingsområde 3 Digitale læringsomgivelser

Utviklingsområdet "digitale læringsomgivelser" fremmer ikt-støttede læringsaktiviteter og oppgave-/vurderingsformer i lærerutdanningen. Arbeidet har vakt stor interesse hos både andre lærerutdanningsinstitusjoner, i teknologiske miljøer og i skolesektoren. Område 3 har dels drevet et eget utviklingsarbeid knyttet til samarbeidsteknologier i fagdidaktikken, dels utviklet en digital hjemmeeksamen, og som vil videreutvikles i samarbeid med informasjonsteknologiske miljøer. ProTed har i 2013 hatt et spesielt godt samarbeid med det Nasjonale senteret for IKT i utdanningen, som har resultert i flere samarbeidsprosjekter under utvikling.

I Tromsø har ILP høsten 2013 etablert en ressursgruppe for digitale læringsomgivelser. Gruppen er sammensatt av personell fra ILP og ProTed, IT-avdelingen ved UiT, to lærere fra Tromsø kommune og to studentrepresentanter. ILP har som mål å utvikle en helhetlig profil og systematikk når det gjelder digital kompetanse i lærerutdanningene. Dette er et av mange eksempler på at samarbeidet mellom ILS og ILP er til gjensidig nytte.

I året 2013 har prosjektet **Digital eksamen** (ILS, UiO) og det internasjonale samarbeidsprosjektet «**Collabosphere**» (ILP, UiT) vært hovedsatsingsområder for ProTed. I tillegg har planlegging av og gjennomføringen av den nasjonale konferansen **Læring for fremtiden** i samarbeid med Senter for IKT i utdanningen stått sentralt. Det vært en målsetning å utvikle nye konkrete prosjekt sammen med våre samarbeidspartnere som vil igangsettes i 2014.

1. *Digital eksamen* (ILS, UiO)

I 2013 er det gjennomført tre sett med digitale eksamener ved ILS. Studenten kan bruke alle tilgjengelige hjelpemidler, også hverandre, i gjennomføringen av eksamen. (Se også <http://www.uv.uio.no/ils/om/aktuelt/aktuelle-saker/2013/digital-eksamen.html>.) Evalueringene viser at flertallet av studentene velger å sitte alene, men at de opplever det som en stor trygghet at de kan kontakte andre. Flertallet opplever også at det digitale caset er relevant. (Se også: <http://www.uv.uio.no/ils/om/aktuelt/aktuelle-saker/2013/161213.html>.) En tilsvarende eksamensform vil bli prøvd ut ved ILP, UiT våren 2014.

2. *Collabosphere, a study of online learning* (UiT og UiO)

Er et samarbeidsprosjekt mellom ILP (UiT), Berkley (University of California) og IPED (UiO) der målsetningen er å teste ut læringsmediet Collabosphere, samt etablere et forskningsprosjekt rundt læring og kunnskapsproduksjon i sosiale læringsmedier. Det har foregått et omfattende samarbeid gjennom hele året på epost og i nettmøter før pilottesting ble gjennomført i uke 37-42. I piloten fikk studentene et sett med oppgaver om tilpasset opplæring i USA og Norge der de skulle samarbeide gjennom å anvende Collabosphere.

3. *Læring for fremtiden*

I 2013 arrangerte IKT-senteret og ProTed en nasjonal konferanse for å løfte fram kunnskap om IKT i lærerutdanning og drøfte utvikling av lærerstudenters profesjonsfaglige digitale kompetanse. Dette var første gang at lærerutdanning hadde et eget spor i en nasjonal konferanse om IKT i utdanning. ProTed bidro med flere innlegg. Konferansen ble streamet, og opptakene finnes her: <http://konferanse2013.iktsenteret.no/>

Utviklingsområde 4 Kompetanseutvikling for studieledelse

Dette utviklingsområdet iverksettes våren 2014 (jfr fredriftplan i søknaden om SFU). Området har som mål å utvikle og implementere ferdigheter for integrerte lærerutdanninger hos universitetslærere og studieledere. I løpet av 2013 også gjort en del forberedende arbeid og løpende utviklingsarbeid. Ved ILP utvikles nye metodekurs på masternivå tilpasset utdanning av grunnskolelærer og nye modeller for veiledning av mastergradsoppgaver for samme studentgruppe gjennom bl.a. bruk av kollektive veiledningsformer og digitale nettverk. Parallelt med utvikling av nytt innhold i utdanningen bygger universitetslærerne egen veiledningskompetanse for å kunne gi et godt tilbud til studentene som deltar på det femårige programmet. Dette er sentrale oppgaver ved ILP/UiT hvor det første studentkullet på den nye mastergradsutdanningen vil gjennomføre metodekurs våren 2014. Studieåret 2014/2015 vil de første mastergradsprosjektene gjennomføres.

Ved UiO er det utviklet en modell for «integrerte uker», dvs uker der pedagoger og fagdidaktikere har felles ansvar for å øke en integrert tilnærming til sentrale emner i kurset. Det er også utviklet en prototyp på en undervisningsplan for engelsk fagdidaktikk, der sentrale elementer er sterkere kobling mellom ressurspersoner ved ILS og våre undervisere som vi henter fra skolene, en struktur der 7. semester har form av arbeidsseminarer som bygger på introduksjoner og relevant litteratur i 6. semester, utstrakt bruk av videosekvenser som utgangspunkt for case-arbeid, samt en fullstendig oppdatert og aktualisert litteraturliste. Til sammen er dette elementer i en utvikling av studieledelse ved ILP og ILS.

Utviklingsområde 5 Integrerte studiedesign

Innen utviklingsområde 5, "Integrerte studiedesign", har arbeidet resultert i flere parallelle prosjekter som tar sikte på å konseptualisere og teoretisk validere kvalitet i utdanningen. Dette arbeidet redegjøres det delvis for i rapporten "FoU og utdanningskvalitet i de integrerte lærerutdanningene". Utviklingsområdet utforsker videre hvordan kvaliteten kommer til uttrykk gjennom innsatsfaktorer i utdanningene og ulike uttrykk for studentenes læringsutbytte. Et tredje tiltak er å utvikle en omforent teoretisk tilnærming til ProTeds mange virksomheter. Det er utarbeidet et notat som brukes som grunnlag for en tilnærming mellom aksjonslæring, aksjonsforskning og sosiokulturelle perspektiver på og i lærerutdanningen. Dette har også vært brukt som grunnlag for felles teoriseminar mellom UiO og UiT, samt som utgangspunkt for å drøfte problemstillinger med vår Scientific Advisory Committee (SAC, se nedenfor).

Kvalitetsindikatorer bygger på arbeid utført gjennom:

- a. Forskningsintervjuer med leder for utviklingstiltak i ProTed
- b. Kartlegging av studieindikatorer ved UiO og UiT
- c. Analyse av erfaringer med BA-oppgaven ved UiT
- d. Forskning på digital eksamen ved ILS
- e. Planlegging av forskning på FoU-eksamen ILS

Punktene i listen ovenfor er uttrykk for effekter av de samlede bidragene fra ProTeds utviklingsområder.

Samarbeid med studenter og forskergrupper

ProTed har hatt lærerstudenter med i våre eksterne arrangementer, og har også finansiert studenters deltakelse på Lektorkonferansen i 2013 og på konferansen «Læring for fremtiden». På den siste bidro også en studentrepresentant i både sesjon om profesjonsfaglig digital kompetanse og i paneldebatt ved

slutten av konferansen. Foruten arbeidet knyttet til BA-oppgaven ved UiT, har vi hatt samtlige masterstudenter i engelsk fagdidaktikk ved ILS med i et forskningsprosjekt (Ark&App) om læreres og elevers bruk av læringsressurser. Dette er nærmere omtalt som egen case i notatet om FoU i lærerutdanningen. ProTed samarbeider også med forskergruppen SISCO der noen lærerstudenter er med og skriver masteroppgaver om forholdet mellom teori og praksis i lærerutdanningen. ProTed ser studenters involvering i forskningsmiljøer og -praksiser som særlig viktige erfaringer for å bygge en FoU-basert utdanning og forberede lærere på både å kunne bruke forskningslitteratur og selv kunne ha forskningsmessige tilnærminger til profesjonsutøvelsen. Dette feltet prioriteres videre i 2014. ProTed kan ikke selv sette i gang forskningsprosjekter, men har etter hvert knyttet forbindelse til og mellom flere eksisterende miljøer som hver for seg gir helt sentrale bidrag til kunnskap om lærerutdanning og profesjonsutvikling. Til sammen har vi samarbeid med en håndfull miljøer. ProTed er også en viktig samarbeidspartner i en søknad som går til NFR i februar 2014 og et forskningsprosjekt om sammenhengen mellom lærerstudenters avsluttende år i studiet og deres første år i yrket (induksjon).

Internasjonalt samarbeid

ProTed har i 2013 utviklet kontakten med flere forskere fra både Norden og europeiske land. Samarbeidet har manifestert seg på flere måter:

Internasjonalt seminar

ProTed arrangerte et internasjonalt forskningsseminar 18-19 mars 2013. Ca 30 forskere fra Danmark, Sverige, Finland, Nederland, England og Norge deltok. Seminaret tok for seg følgende problemstillinger:

- Aims, scope and realistic achievements for a Centre of Excellence?
- The role of R&D in (teacher) education?
- A knowledge base for excellence in teacher education – does it exist/what do we know?

Seminaret var svært vellykket, og betød at sentrale problemstillinger ble konkretisert og at ProTed knyttet kontakter som i ettertid har gitt oss en SAC (nedenfor).

Etablering av Scientific Advisory Committee (SAC)

ProTed opprettet våren 2013 et vitenskapelig råd for å forankre utviklingsarbeidet i pågående forskning og utvikling om lærerutdanning internasjonalt. Rådets mandat er formulert slik:

1. To act as a critical friend to guide ProTed's overall strategic vision
2. To assess the goals and ongoing work by the centre in light of what constitutes excellence in teacher education
3. To meet twice a year to assess status and advise on strategies for the centre

Rådet består av følgende medlemmer:

- Anne Edwards, University of Oxford
- Gunilla Eklund, Åbo Akademi, Vaasa
- Liselott Forsmann, Åbo Akademi, Vaasa
- Ian Menter, University of Oxford

Etableringen av SAC har ført til tett samarbeid med miljøet i Oxford (bl.a. et besøk i forbindelse med studietur til England, se nedenfor), og et planlagt besøk til Vaasa mars 2014.

Internasjonale samarbeidspartnere

University of Oxford

To av våre SAC-medlemmer, Anne Edwards og Ian Menter, er knyttet til Oxford. ProTed har hatt stor nytte av samarbeidet på flere felt: bidrag fra dette miljøet på forskningsseminar samt i teoriutvikling, direkte, rådgiving ift senterets utvikling og fokus, og bidrag til å utvikle meir systematisk kunnskap om lærerutdanning. I tillegg arbeider Oxford med sitt «Deanery» - et samarbeid mellom universitet og praksisskoler som kan minne om universitetsskole-konseptet.

Åbo Akademi

Gunilla Eklund og Lieslott Forsmann er tilknyttet Åbo Akademi Vaasa. Disse ble involvert i arbeidet ProTed i juni 2013 da de bidro i det årlige ProTed seminaret med innlegg om den finske lærerutdanningen og planlegging av det videre SAC-arbeidet. Dialogen med Eklund og Formann tas videre når ProTed besøker Vaasa i mars.

Umeå universitet

ProTed har etablert gode forbindelser med Universitetet i Umeå, der forskergruppen LICT representerer høy kompetanse på læring, veiledning og undervisning i nettbaserte omgivelser. Ved samme universitet er også Isa Jahnke professor, der hennes arbeid med teknologi, design og didaktikk sammenfaller i stor grad med mye av den forskningen som er gjort ved UiO og UiT. Jahnke har videre et stort nettverk mot Tyskland og USA, som vi har avtalt å trekke inn i planlagt samarbeid om konferanser (symposium) og felles seminarer og utgivelser. Både LICT-miljøet og Isa Jahnke bidro i sporet for lærerutdanning på konferansen «Læring for fremtiden».

ProTeds ledelse sammen med utviklingsområde 3 besøkte Umeå og LICT 28.-29. januar 2013 for å lære av deres arbeid, samt planlegge videre samarbeid. Et uttrykk for dette er bidragene på konferansen «Læring for fremtiden».

Videre har Umeå universitet i 2013 inngått en samarbeidsavtale med UiT.

Studietur

ProTed besøkte høsten 2013 England for å følge opp og lære av våre internasjonale kontakter. Vi besøkte:

Higher Education Academy i York. HEA ga oss innsikt i hvordan forholdet mellom dem og universiteter/høyere utdanning var organisert, og hvordan de jobbet med indikatorer og oppsummeringer av kvalitet i høyere utdanning. HEA har utviklet en solidkunnskapsbase, men peker også på at det er vanskelig å omsette denne i kvalitetsheving i praksisfeltet. ProTed presenterte sitt arbeid i utviklingsområde 5, med påfølgende diskusjon.

Brunel University i London. Universitetet er i rask utvikling og spesielt i forholdet til partnerskoler. Instituttleder Viv Ellis ga en innføring i universitetets nytenkning under press fra høye studentavgifter og et system som åpner for korte veier til læreryrket (School Direct). ProTed presenterte sitt arbeid for kollegiet. Vi besøkte en av partnerskolene, The Sikh Academy, som er en skole for unge av indisk opphav. Skolen arbeider aktivt mot Brunel om modeller for lærerutdanning.

University of Oxford. Også her er man opptatt av universitetenes rolle i lærerutdanningen. ProTed ble introdusert for en rekke problemstillinger og hvordan Oxford utvikler sin modell for partnerskap med

skoler gjennom «The Deanery». ProTed presenterte sin tenkning om læring og undervisningsdesign, særlig knyttet til utviklingsområde 3. Dette ble gjort for en større forskergruppe ved Oxford, etterfulgt av diskusjon.

Nettverk om IKT i europeisk lærerutdanning

Presentasjon av forskning på The Eminent Conference in Helsinki, desember 2013.

ProTed ble invitert til å presentere funn fra forskning knyttet til undervisning og læring med IKT, med implikasjoner for utvikling av læreres digitale kompetanse på konferansen Eminent arrangert av European Schoolnet. Konferansen ble arrangert i Helsinki fra 3.- 5. desember 2013. European Schoolnet er et nettverk bestående av representanter fra utdanningsdepartement i de europeiske land som spesielt jobber med utdanningspolitiske områder. Nettverket, som har IKT i skole og lærerutdanning som et av sine prioriterte fokusområder, er i Norge representert av Senter for IKT i utdanningen.

ProTed var invitert til å holde to innlegg. Det første innlegget ble holdt på det innledende arbeidsseminaret "Research for policy-making" avholdt den 3. desember 2013. Deltakerne på seminaret utgjorde representanter fra utdanningsdepartement og forskere Norge, Sverige, Finland, Nederland, Frankrike, Estland, Polen og Irland. Målet med seminaret var en forskningsbasert utveksling av kunnskap knyttet til temaet utdanning og IKT. Et overordnet mål for seminaret var oppstarten av oppbyggingen av et forskningsbasert nettverk som skal bidra til policy-utvikling i EU og de enkelte EU-landene. Det andre innlegget ble holdt på den påfølgende konferansen Eminent 2013 den 4. desember. Eminent-konferansen er en årlig konferanse som arrangeres av European Schoolnet, og retter seg mot beslutningstakere på policy-nivå og eksperter innen utdanningsfeltet.

Rekruttering

Rekruttering handler i denne forbindelse om styrking av organisasjonen. Lederfunksjonene i senteret har vært de samme gjennom 2013. Administrativ støtte i Tromsø var på plass i april 2013. Senteret har arbeidet systematisk for å videreutvikle robuste arbeidsgrupper innenfor hvert utviklingsområde, med forankring ved begge institusjoner. De enkelte bidragsyterne innenfor de ulike arbeidspakkene og prosjektområdene kan variere i løpet av senterets levetid, tilpasset de spesifikke behovene som til enhver tid foreligger. Senteret fungerer som en form for "bevegelig mosaikk" (Hargreaves 1996), med skiftende former for samarbeid avhengig av de til enhver tid pågående prosjekter.

Ved UiO er det tilsatt en postdoc tilknyttet ProTed. Postdoktorprosjektet undersøker holdninger til norsk-aksentuert engelsk, og sammenhengen mellom disse holdningene og evalueringer av språkferdigheter og lærerprofesjonalitet. Gjennom undersøkelser av hva lærerutdannere, lærerstudenter og elever mener er "god engelsk" eller i hvert fall "god nok engelsk", vil prosjektet forsøke å besvare hvilken betydning uttale har i vurderingen av lærerprofesjonalitet. Undersøkelsene vil lede til en diskusjon om hvilken rolle språkferdigheter generelt, og uttale spesielt, spiller (og burde spille) i utviklingen av en profesjonell lærerutdanning.

Formidling og kommunikasjon

I 2013 har senteret invitert til flere arrangementer knyttet til senterets arbeid, hvorav konferansen "Læring for fremtiden", med 380 deltakere, var det største. Vi har også arrangert et seminar der vi

inviterte de søkermiljøene som nådde finalen i 2011. Seminaret ble avholdt på Gardermoen 11-12 april 2013. Formålet var å løfte fram «fremragende elementer» i alle søknadene og aktuelle problemstillinger knyttet til lærerutdanningene. Det har i ettertid også ført til kontakt med både HiOA og Universitetet i Agder. Vi har med sistnevnte også en intensjonsavtale om samarbeid knyttet til Agders utvikling av universitetsskoler.

Senteret har gjennom 2013 arbeidet med videodokumentasjon som viser noe arbeidet innenfor de ulike utviklingsområdene. Den første videoproduksjonen "Undring og endring: aksjonslæring i praksis" var tilgjengelig i juni 2013, den andre om Dialogseminarer er nylig publisert, og ytterligere tre er under produksjon.

I tillegg til artikler og rapporter som produseres underveis i arbeidet, planlegges en antologi basert på forsknings- og utviklingsprosjektene i senteret. Formål, målgrupper, oppbygning, bidrag og progresjon er klarert.

Innenfor området «universitetsskoler og profesjonell praksis» er det utarbeidet en rapport som oppsummerer erfaringene i arbeidet 2010-2013. Rapporten er behandlet i Tromsø kommune og internt ved UiT høsten 2013 og er et grunnlag for reforhandling av avtalen om universitetsskolesamarbeidet mellom Tromsø kommune og UiT.

For øvrig viser vi til nettsider uio.no/proted. Deler ble i 2013 publisert på engelsk. I tillegg ble det i 2013 opprettet en Facebookside: www.facebook.com/ProtedSenterForFremragendeLaererutdanning

Seminarer og konferanser

ProTed har arrangert en rekke seminarer og konferanser, med nettverksbygging, kunnskapsutveksling og deling av erfaringer som siktemål. Vi har laget materiale (brosjyrer, roll-up) til bruk på stand vi har hatt ved flere konferanser.

- ProTed arrangerte i mars 2013 et internasjonalt forskningsseminar (se ovenfor).
- ProTed samlet institusjoner som søkte SFU-ordningen 2011 til et seminar på Gardermoen 11. og 12. april. Overordnet mål for seminaret var å få frem ulike perspektiv på hva som er fremragende lærerutdanning.
- *ProTed-seminar* 19.-20. juni 2013 på Sommarøya utenfor Tromsø. ProTed samlet 37 deltakere: ledere og co-ledere for utviklingsområdene, forskningsgruppeledere, studieledere, SAC-medlemmene, styreleder og senterledelsen.
- ProTed arrangerte sammen med Senter for IKT i utdanning en nasjonal konferanse om IKT 22.-23. oktober 2013 med tittelen: *Læring for fremtiden. Fra barnehage til lærerutdanning*. Konferansen hadde ca 380 deltakere.

Presentasjoner

- Det har vært stor pågang for å få ProTed til å presentere arbeidet sitt. Følgende oversikt viser hva vi har klart å prioritere i 2013 ut over egne arrangementer (listen er ikke uttømmende):

Våren 2013		Høsten 2013	
10.01.	NRLU	12.09.	Kina-delegasjon, IFI, UiO
28.-29.01.	LICT. Umeå	19.09.	NORALF-konferansen
13.02.	Universitets- og høyskolerådet	03.10.	MAGNET-NYU
04.03.	GNIST-samling	08.-09.10.	Internseminar ILP, UiT
22.04.	FoU i praksis	22.10.	Seminar om kvalitet i utdanning ved
05.03.	NOKUT		Norsk Studentunion og
20.03.	Kunnskapsdepartementet		Forskerforbundet

20.03.	Voksenopplæringen, Oslo	28.10.	ILS personalsamling, UiO
22.03.	MatNat-fakultetet, UiO	29.10.	Rektors strategiske utvalg for utdanning ved UiT
18.04.	Karriere Troms		
22.-23.04.	Lillehammer-konferansen om høyere utdanning	01.11.	BI
24.04.	NFU/Kunnskapssenteret	07.-08.11.	NOKUT jubileumskonferanse
23.05.	Nasjonale studielederkonferanse, UiT	07.-09.11.	CARN-conference 2013, UiT
04.06.	KD-samling	12.11.	Higher Education Academy, York
07.06.	Utdanning 2020	13.11.	Brunel University, London
		14.11.	Oxford University, Oxford
		20.11.	Profesjonskonferanse, Odense
		21.11.	Lærerutdanningen, UC Lillebælt
		21.-22.11.	NATED PhD
		02.12.	Lærerutdannere fra Ungarn, UiT
		03.12.	Universitetsskolene i Oslo
		05.12.	Rektoratet ved UiO
		05.12.	Partnerskoleseminar ved UiB
		12.12.	ILS forskningsseminar, UiO

Publikasjoner

I løpet av 2013 har ProTed bidratt med følgende publikasjoner:

- *Vitenskapelige publikasjoner*
 - o Lund, A., Bakken, J. & Engelién, K. (2013). Lærerutdanning som design: teknologirike læringsforløp og omgivelser. I Fosslund, T., Ramberg, K.R. & Gjerdrum E. (Red) *Ulike forståelser av kvalitet i norsk, fleksibel, høyere utdanning-eksempler fra teknologi og læring på og utenfor campus* (s 157-164). Norgesuniversitetets skriftserie nr. 1/2013.
 - o Jensen, R., & Lund, A. (2013). Horizontal dynamics in an inter-professional school improvement team. *International Journal of Leadership in Education: Theory and Practice*, 1-18.
 - o Helstad, K., & Lund, A. (2013). Knowledge Creation in Teachers' Professional Development: Tensions between Standardization and Exploration. In A. L. Østern, K. Smith, T. Ryghaug, T. Krüger & M. B. Postholm (Eds.), *Teacher Education Research between National Identity and Global Trends* (pp. 163-184). Trondheim, NO: akademika publishing
 - o Jakhelln, R. & Rørnes, K. (2014): Med uro og undring. FoU som danningstiltak i en integrert masterutdanning for lærere. Artikkel til boka *Lærerrollen - Danning og profesjonsutvikling* av Sissel Germeten og Annelise Rønbeck. Kommer på Akademika forlag mars 2014.
 - o Lund, A., (2013). Collaboration Unpacked: Tasks, Tools, and Activities. I: *Online Teaching and Learning: Language and Culture*. Bloomsbury Academic 2013 ISBN 9781441159458.
 - o Aagaard, T., Lund, A. (2013) Mind the gap: Divergent objects of assessment in technology-rich learning environments. *Nordic Journal of Digital Literacy*, 4.
- *Rapporter*
 - o Vedeler, G. (2013). *Universitetsskoleprosjektet i Tromsø. Oppsummering 2010-2013. Innspill til veien videre*. Universitetet i Tromsø.
 - o *FoU og utdanningskvalitet i de integrerte lærerutdanningene*. Rapport på oppdrag fra NOKUT.
- *Kronikk*
 - o Jakhelln, R., Henriksen, K. og Olsen, S. (2013). *Tromsø utvikler ny lærerutdanning* Kronikk i avisen Nordlys 15. oktober 2013.
- *Annet*
 - Brosjyre om ProTed.

Oppsummering

2013 har vært et år med svært høy aktivitet. Gjennom året har det blitt mer og mer tydelig at det nå er behov for å konsolidere virksomheten, slik at de mange prosjekter og tiltak kan gis en felles, omforent retning, og sikte mot de mål som er formulert i ProTeds søknad og i mandatet for senteret. Ved inngangen til 2014, synes ProTeds foreløpige resultater og bidrag til å kunne oppsummeres under følgende stikkord:

Integrasjon. ProTed er i ferd med å få en kunnskapsbase om hvordan integrasjon mellom vitenskapsfag, skolefag, profesjonsfag, teori og praksis kan operasjonaliseres og styrkes. Dette er i særlig grad knyttet til prosjekter i utviklingsområde 1 og 2.

Profesjonsfaglig digital kompetanse. Gjennom arbeidet med konferansen «Læring for fremtiden» og flere IKT-relaterte prosjekter, har ProTed tatt mål av seg til å gjøre noe med (iflg. NIFU) mangelen på profesjonsfaglig digital kompetanse i sektoren. 2013 brakte oss et langt skritt framover. Her kan vi dokumentere flere innovative grep og praksiser.

Indikatorer på kvalitet og vitenskapelig forankring. ProTed har gjennom 2013 kommet langt i å utvikle modeller for å identifisere kjennetegn på kvalitet i lærerutdanningene, både kvantitative og kvalitative. Samtidig er dette arbeidet knyttet til en felles teorivalidering ved både UiO og UiT der vi bruker hverandres ekspertise innenfor henholdsvis sosiokulturelle perspektiver og aksjonsforskning til en prinsipiell tilnærming, og ikke bare lage eksempelsamlinger. Dette er et samarbeid som går lenger enn det som er vanlig i UHR-sektoren.

Dokumentasjon. ProTed har etter evne vært svært aktive på mange arenaer og i mange relevante fora gjennom 2013. I tillegg har vi opplevd at våre videoproduksjoner fungerer som effektivt spredningsmedium. Arbeidet begynner å generere publikasjoner av ulikt slag, både populariserte framstillinger og vitenskapelige bidrag.

Vår egen vurdering inneholder også visse *risikoelementer*. Den største er å få en «bevegelig mosaikk» og en cluster-organisasjon med relativt tynt befolket sentralledelse til å få de mange tiltak og prosjekter som er i gnag til å konvergere i tydelige synteser og fellesnevnerne. Dette krever et systematisk arbeid innad i organisasjonen og mot både institutter og universitetene som helhet. Hver for seg kan det også være tiltak og prosjekter som ikke har nødvendig bærekraft, økonomisk eller mht menneskelige ressurser. Dernest er det, som også HEA i England pekte på, utfordrende å ta spranget fra kunnskap til implementering og endring av praksis. Her er imidlertid den gode kontakten med instituttene et aktivum. Senteret erfarer videre at det ville dra stor nytte av følgeforskning innenfor flere av utviklingsområdene. Dette fordrer imidlertid finansiering utover driftstilskuddet som er tildelt.

Som vedlegg til årsrapporten følger:

- Oversikt over personell tilknyttet senteret
- Regnskap
- Publikasjoner